

บทที่ 1

นโยบาย และมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้นในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

1.1. นโยบาย

ในช่วงที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เข้ามารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ต่อจากพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ตั้งแต่วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2523 จนกระทั่งถึงวันที่ 29 เมษายน พ.ศ.2532 รัฐบาลของพลเอกเปรม ต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน ทั้งที่เป็นปัญหาซึ่งสะสมมาตั้งแต่รัฐบาลในยุคก่อน ๆ และปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างการบริหารประเทศของพลเอกเปรม ซึ่งมีทั้งปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ปัญหาเหล่านี้ต่างก็มีความเกี่ยวพันกัน และอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของรัฐบาลได้ ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลของพลเอกเปรมจึงต้องตัดสินใจกำหนดนโยบายหลายประการ เพื่อแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกันก็พยายามใช้เครื่องมือที่มีอยู่อันได้แก่ หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐเพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่สะสมจากรัฐบาลในยุคก่อน ๆ และทวีความรุนแรงขึ้นได้แก่ ปัญหาด้านเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งจะได้กล่าวถึงรายละเอียดไว้ในบทที่ 2 นอกจากนี้ ยังเกิดการแข่งขันในด้านการค้าระหว่างประเทศอย่างรุนแรง หลายประเทศได้หันมาใช้นโยบายกีดกันทางการค้าเพื่อรักษาผลประโยชน์ของชาติตน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจภายนอกประเทศ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจภายในประเทศ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจของไทยเป็นระบบเปิด ทำให้ปัญหาเศรษฐกิจภายในไม่สามารถแยกออกจากภาวะเศรษฐกิจระหว่างประเทศได้ ดังนั้น การกำหนดนโยบายและแนวทางการดำเนินการ เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ จึงเป็นเรื่องที่รัฐบาลไทยจำเป็นต้อง

ต้องกระทำโดยรอบคอบ จับใจ และมีความแม่นยำในการคาดการณ์ และสิ่งหนึ่งที่จำเป็นต้องดำเนินการโดยรีบด่วนคือ การปรับนโยบายต่างประเทศและการดำเนินงานของกระทรวงการต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการใช้การทูตเพื่อปูทางไปสู่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งนับได้ว่าเป็นมิติใหม่ในการดำเนินนโยบายด้านการต่างประเทศของไทย และส่งผลให้นโยบายต่างประเทศของไทย เข้าไปมีส่วนผูกพันกับเศรษฐกิจของประเทศมากกว่าในรัฐบาลสมัยก่อน ๆ

บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องของเศรษฐกิจในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ซึ่งมีพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทสนั้น จะเห็นได้จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาลพลเอกเปรม คิมสุลานนท์ ต่อรัฐสภา ในส่วนของนโยบายต่างประเทศทั้ง 3 สมัย โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ดังนี้

คำแถลงนโยบายของพลเอกเปรม ต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2523 ในส่วนของนโยบายต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางเศรษฐกิจ มีสาระสำคัญคือ (เปรม คิมสุลานนท์ 2523: 369) รัฐบาลมีเจตจำนงที่จะให้นโยบายต่างประเทศ สนองการรักษา และส่งเสริมผลประโยชน์ของชาติทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม พร้อมกับปรับนโยบายให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ระหว่างประเทศ เพื่อดำรงไว้ซึ่งเอกราชอธิปไตยของชาติ รักษาและส่งเสริมความมั่นคงปลอดภัยแห่งชาติ และผลประโยชน์ของชาติ เป็นสำคัญ โดยจะส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี รวมทั้งความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ากับทุกประเทศ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางอุดมการณ์ในการปกครอง หรือระบบเศรษฐกิจ และสังคม และจะดำเนินการทั้งทางการเมืองและการทูต ทั้งในประเทศและสถานทูตไทยในต่างประเทศ เพื่อเกื้อกูลต่อการค้าของไทยกับต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการขยายตลาดการค้าสำหรับสินค้าของไทย และส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ นอกจากนี้ จะคุ้มครองคนไทย ประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ และประโยชน์ของชาติในส่วนรวม ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากต่างประเทศ

ในคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 มีสาระสำคัญ

เกี่ยวกับประเด็นด้านเศรษฐกิจในส่วนของนโยบายต่างประเทศดังนี้ (เปรม ติณสูลานนท์ 2526: 594) รัฐบาลจะส่งเสริมสัมพันธไมตรีอันดีและขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ากับทุกประเทศ และจะดำเนินการทางการเมืองและการทูตทั้งในประเทศและสถานทูตไทยในต่างประเทศ เพื่อพัฒนาและเกื้อกูลกิจกรรมทางเศรษฐกิจและการค้าของไทยกับต่างประเทศ โดยการรักษาและขยายตลาดการค้าสำหรับสินค้าและแรงงานไทย และส่งเสริมให้มีการลงทุนจากต่างประเทศ รวมทั้งจะคุ้มครองคนไทย ประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศและประโยชน์ของชาติในส่วนรวมให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากต่างประเทศ

และในคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 27 สิงหาคม พ.ศ.2529 ในส่วน
ของนโยบายต่างประเทศมีสาระที่เกี่ยวข้องกับประเด็นทางเศรษฐกิจมากกว่านโยบายใน 2
สมัยที่ผ่านมา (เปรม ติณสูลานนท์: 2529) โดยได้กล่าวว่า

รัฐบาลจะดำเนินนโยบายต่างประเทศอย่างเป็นอิสระ โดยยึดถือประโยชน์ของชาติ
เป็นหลัก และจะมุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเป็นสำคัญ
ที่จะส่งเสริมการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ และระหว่างภาครัฐบาลกับภาค
เอกชน เพื่อประสิทธิภาพและเอกภาพในการดำเนินนโยบาย นอกจากนี้ จะร่วมมือกับนานา
ประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงและการพัฒนาประเทศ
โดยจะส่งเสริมสัมพันธไมตรีอันดี และขยายความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการค้ากับทุกประเทศ
ที่จะสนับสนุนให้มีการค้าต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน จะดำเนินการให้กระทรวงการต่าง-
ประเทศและหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงานมีหน้าที่ และบทบาทในการแสวงหา พัฒนา และ
ขยายตลาดการค้า แรงงานไทย และการท่องเที่ยว รวมทั้งชักชวนให้มีการเข้ามาลงทุนใน
ประเทศมากยิ่งขึ้น จะร่วมมือและช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจ การค้า และวิชาการ กับ
ประเทศกำลังพัฒนาอื่น เพื่อประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้ง
จะคุ้มครองคนไทย ประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศและประโยชน์ของชาติโดยส่วนรวม
ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมจากนานาประเทศ

จากคำแถลงนโยบายทั้ง 3 สมัย แสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อประเด็นทาง
เศรษฐกิจ ดังปรากฏอยู่ในนโยบายต่างประเทศสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ซึ่งย่อมจะหมายถึง

หน้าที่ และบทบาทที่เพิ่มขึ้นของกระทรวงการต่างประเทศในมิติทางด้านเศรษฐกิจด้วย
 เกี่ยวกับเรื่องนี้ นายเจตน์ สัจจรัตกุล อธิบดีกรมสารนิเทศในขณะนั้น ได้กล่าวไว้ว่า
 (สยามจดหมายเหตุ 29 มกราคม - 4 กุมภาพันธ์ 2525: 128) รัฐบาลมีนโยบายที่จะ
 ให้เอกอัครราชทูตทำหน้าที่เป็นเซลล์แมนที่ดี และเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายดังกล่าว
 กระทรวงการต่างประเทศ จึงได้กำหนดแนวทางการดำเนินการให้เอกอัครราชทูตไทยใน
 แต่ละประเทศได้ปฏิบัติตามคือ ให้ทำหน้าที่ทบทวน วิเคราะห์ ศึกษาตลาด เพื่อทำความรู้จัก
 กับตลาดในประเทศนั้นอย่างถ่องแท้ เพื่อให้รู้ถึงโอกาสที่จะเสนอขายสินค้าต่าง ๆ
 ขณะเดียวกันก็ให้รักษาสถาบันเดิมไว้ให้มั่นคง พร้อมกับหาทางขยายตลาดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
 และถ้าจำเป็นต้องใช้มาตรการทางการเมืองเข้าไปช่วยเสริม กระทรวงการต่างประเทศก็
 พร้อมจะให้ความช่วยเหลือทันที ซึ่งในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าวทูตพาณิชย์ไทย
 ในต่างประเทศจะต้องประสานงานกัน และเมื่อเอกอัครราชทูตทำการวิเคราะห์ตลาดแล้ว
 ก็ให้รีบแจ้งเข้ามา เพื่อมอบเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป

นอกจากนี้ รัฐบาลยังได้กล่าวถึงนโยบายแรงงานไทยในต่างประเทศไว้ในแผนพัฒนา
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา
 เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี 2523: 123-174) ในส่วนที่ 4 เกี่ยวกับ
 แผนการมีงานทำ รายได้ ค่าจ้าง และสวัสดิการแรงงาน เพื่อให้สามารถบรรเทาปัญหา
 การว่างงานที่คาดว่าจะมีความรุนแรงขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายด้านแรงงานไว้ 4
 ด้านคือ นโยบายการมีงานทำ นโยบายรายได้ ค่าจ้าง และสวัสดิการ นโยบายการสร้าง
 สันติในวงแรงงาน และนโยบายแรงงานไทยในต่างประเทศ

ในส่วนของนโยบายแรงงานไทยในต่างประเทศนั้น รัฐบาลเห็นว่าปัญหาการ
 ส่งคนไปทำงานในต่างประเทศ ได้ทำให้สำนักงานจัดหางานเอาเปรียบคนหางาน โดยเรียก
 ค่านายหน้าและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มากเกินไป บางรายเสียเงินแล้วไม่ได้ไปทำงาน หรือ
 ได้งานที่ไม่ตรงกับที่ตกลงกันไว้ หรือได้รับค่าจ้างต่ำกว่าในสัญญา หรือได้งานในระยะสั้น
 นอกจากนี้คนงานบางคนได้รับความเดือดร้อนจากสภาพการทำงาน และคนงานไทยบางคน
 ประพฤติผิดกฎหมายและธรรมเนียมประเพณีของประเทศที่ไปทำงาน ทำให้เสียภาพพจน์ของ
 คนไทยและประเทศชาติ รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายด้านนี้ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ส่งเสริมให้แรงงานไทยที่มีเกินความต้องการภายในประเทศ ออกไปทำงานต่างประเทศมากขึ้น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนสำนักงานจัดหางานที่จัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศที่ถูกกฎหมาย ทำงานมีประสิทธิภาพและเที่ยงธรรม
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้บริษัทรับเหมาก่อสร้างของคนไทยสามารถรับเหมาก่อสร้างในต่างประเทศ โดยเฉพาะตะวันออกกลางและเอเชียใต้ได้มากขึ้น
4. สอดส่องดูแล ให้บริการและแก้ไขปัญหาแรงงานไทยที่ถูกหลอกลวงและได้รับความเดือดร้อนในรูปแบบต่าง ๆ และอำนวยความสะดวกในการส่งเงินกลับประเทศของแรงงานไทย

ทั้งนี้รัฐบาลได้กำหนดนโยบายไว้ว่า จะส่งเสริมให้แรงงานไทยออกไปทำงานในต่างประเทศให้มากต่อไป โดยจะส่งเสริมบทบาทของเอกชนควบคู่ไปกับหน่วยงานของรัฐ ให้เป็นประโยชน์แก่ทุกฝ่ายและส่วนรวม ในขณะที่เดียวกันก็จะหาทางป้องกันไม่ให้เกิดการขาดแคลนแรงงานฝีมือบางประเภทภายในประเทศ โดยที่รัฐบาลได้กำหนดแนวทางปฏิบัติและมาตรการ ทั้งที่เป็นมาตรการเร่งด่วนและมาตรการทั่วไปไว้ดังนี้

มาตรการเร่งด่วน ได้แก่

1. เร่งรัดให้มีการผ่านพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองแรงงาน ที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแล้ว ให้กรมแรงงานทำการประชาสัมพันธ์ให้คนงานเข้าใจสภาพการณ์ต่าง ๆ ในการออกไปทำงานในต่างประเทศ
2. ให้กรมแรงงานพิจารณาจัดทำแบบสัญญามาตรฐานขึ้นให้รัดกุมและสอดคล้องกับกฎหมายแรงงานของแต่ละประเทศ
3. ให้มีการประสานงานใกล้ชิดยิ่งขึ้น ระหว่างกรมแรงงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศของแรงงานไทย
4. ให้กระทรวงการต่างประเทศติดต่อสถานทูตต่างประเทศ เพื่อขอความร่วมมือในการออกวีซ่า และใบอนุญาตทำงานให้เฉพาะแรงงานที่ดำเนินการผ่านขั้นตอนของกรมแรงงานแล้วเท่านั้น

5. ให้กรมแรงงานร่วมกับบริษัทจัดหางานเอกชนจัดให้มีการปฐมนิเทศแก่คนงานก่อนออกเดินทางไปยังต่างประเทศ

มาตรการทั่วไป ได้แก่

1. ให้กรมแรงงานปรับปรุงสมรรถภาพในการบริหารงานด้านแรงงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ
2. ให้กรมแรงงานและหน่วยงานอื่น ๆ ขยายการฝึกอบรมแรงงานที่ตลาดแรงงานภายในและต่างประเทศต้องการ แล้วออกหนังสือรับรองให้
3. ให้กรมแรงงานดำเนินการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือแรงงานไทยในต่างแดน โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนออกเงินสมทบ
4. ให้กรมแรงงานร่วมกับสถาบันการศึกษาระดับสูงจัดหลักสูตรการอบรมวิชาการจัดหางานและการบริหารงานแก่บริษัทจัดหางานเอกชนที่ถูกต้องตามกฎหมาย
5. ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยอำนวยความสะดวกให้แก่แรงงานไทยในการส่งเงินกลับประเทศ
6. ให้มีการศึกษาและประเมินความต้องการแรงงานในระยะยาวในตะวันออกกลาง และอุปสรรคการขยายแรงงานไทยในต่างประเทศ เพื่อหามาตรการส่งเสริมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป
7. จัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการรับเหมาก่อสร้างในต่างประเทศขึ้นโดยเร็ว โดยมีกระทรวงพาณิชย์เป็นเจ้าของเรื่อง

1.2 มาตรการในการส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศของคนงานไทย

1.2.1. การขยายบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศและสถานเอกอัครราชทูตไทยในต่างประเทศ

ในการขยายบทบาทของกระทรวงการต่างประเทศไปสู่ผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจของประเทศนั้น บทบาทใหม่ประการหนึ่งที่รัฐบาลของพลเอกเปรม ได้มอบให้กับ

กระทรวงการต่างประเทศคือ การส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศของคนงานไทย โดยรัฐบาลได้เริ่มกล่าวถึงการรักษาและขยายตลาดแรงงานของไทย ในสมัยที่ 2 และ 3 ส่วนในสมัยแรกเป็นเพียงการให้ความคุ้มครองให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมเท่านั้น ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศก็ได้ให้ความสำคัญกับการดำเนินการตามนโยบายดังกล่าว ทั้งในส่วน of สถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยก็ได้ให้ความสำคัญกับบทบาทด้านนี้เช่นกัน สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติตามนโยบายส่งเสริมแรงงานไทยให้ไปทำงานในต่างประเทศส่วนหนึ่งนั้น จะเห็นได้จากคำชี้แจงของเอกอัครราชทูตที่ประจำอยู่ในต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับแรงงานไทย เช่น คำชี้แจงของนายสุวัฒน์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2525 ซึ่งได้กล่าวถึงภาวะความต้องการคนงานไทยในประเทศทางตะวันออกกลาง ระหว่างเดินทางมาราชการที่กระทรวงการต่างประเทศว่า มีลู่ทางที่แจ่มใสขึ้น เพราะก่อนที่จะกลับมาได้มีโอกาสเข้าพบกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของซาอุดีอาระเบีย ซึ่งได้รับคำกล่าวชมว่าคนงานไทยที่ทำงานอยู่ประมาณกว่า 60,000 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้มีฝีมือ ทำงานด้วยความอดทน ไม่ก่ออาชญากรรมมากเหมือนกับคนงานจากประเทศอื่น และต่อไปซาอุดีอาระเบียจะพยายามหาโอกาสให้คนไทยไปทำงานได้มากขึ้น ส่วนนายจาร์ส ชมภูพล เอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงแบกแดด ประเทศอิรัก ได้ชี้แจงว่าปัญหาคนไทยในประเทศอิรัก ส่วนใหญ่เกิดขึ้นระหว่างบริษัทนายหน้าของไทย กับคนงานไทยด้วยกันเอง (สยามจดหมายเหตุ 28 พฤษภาคม- 3 มิถุนายน 2525: 602) ในส่วนของสถานทูตไทยประจำมาเลเซีย ก็ได้รายงานถึงสาเหตุที่คนงานไทยในมาเลเซียถูกจับเพื่อให้ทางรัฐบาลไทยหาทางแก้ไขต่อไป นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2528 คณะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พล.อ.อ. สิทธิ เศวตศิลาและคณะ ได้เดินทางไปเยือนซาอุดีอาระเบีย คูเวต และโอมาน อย่างเป็นทางการ (ทรงฤทธิ์ รัตนดิลก ฌ กูเกิต 2530: 106) ประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีคนงานไทยไปทำงานอยู่เป็นจำนวนมาก การเดินทางไปครั้งนี้จึงเป็นการกระชับสัมพันธ์อันดีเพื่อการรักษาตลาด และหาโอกาสขยายตลาดแรงงานของไทยในประเทศเหล่านี้ด้วย

1.2.2. การเพิ่มวงเงินทดลองราชการเพื่อช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยาก ในต่างประเทศ

คณะรัฐมนตรียังได้มีมติให้กระทรวงการต่างประเทศ เสนอขอเพิ่มวงเงิน ทดลองราชการ เพื่อใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการให้ความช่วยเหลือคนไทยที่ไปตกทุกข์ได้ยากใน ต่างประเทศจากกระทรวงการคลังให้เพียงพอแก่ความต้องการ เพื่อความคล่องตัวในการให้ ความช่วยเหลือดังกล่าว (สยามจดหมายเหตุ 3-9 มีนาคม 2526: 628)

1.2.3. การจัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจการจัดส่งคนงานไทยไปทำงานใน ต่างประเทศ *

ในด้านการดำเนินการเกี่ยวกับนโยบายด้านแรงงานไทยในต่าง ประเทศนั้น รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจการจัดส่ง คนงานไทยไปทำงานต่างประเทศ โดยมีคณะกรรมการซึ่งมาจากองค์กรของรัฐหลายหน่วย งาน เพื่อให้การจัดหางานต่างประเทศได้มีการวางนโยบายที่เหมาะสมและชัดเจน รวมทั้ง

* คณะกรรมการเฉพาะกิจการจัดส่งคนงานไทยไปทำงานต่างประเทศประกอบด้วย

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย	ประธาน
2. ปลัดกระทรวงมหาดไทย	รองประธาน
3. รองเลขาธิการนายกรัฐมนตรีฝ่ายการเมือง	รองประธาน
4. อธิบดีกรมแรงงาน หรือผู้แทน	กรรมการ
5. ผู้อำนวยการกองการเมืองต่างประเทศสำนักเลขาธิการนายกฯ หรือผู้แทน	กรรมการ
6. ผู้อำนวยการงานคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ หรือผู้แทน	กรรมการ
7. ผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ หรือผู้แทน	กรรมการ
8. ผู้อำนวยการกองวางแผนกำลังคน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการ เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หรือผู้แทน	กรรมการ
9. หัวหน้ากองทะเบียนจัดหางานและการทำงานต่างประเทศ กรมแรงงาน	กรรมการ
10. หัวหน้าฝ่ายการทำงานต่างประเทศ กรมแรงงาน	กรรมการและเลขานุการ

ให้คนไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศได้รับค่าจ้าง สวัสดิการ และผลตอบแทนแก่คนงานและประเทศสูงสุด สำนักนายกรัฐมนตรีจึงมีคำสั่งที่ 80/2524 ลงวันที่ 11 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 จัดตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ดังกล่าวขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การคุ้มครองการจัดส่งคนงานไทยไปต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจและภาพพจน์ของประเทศโดยส่วนรวมคณะกรรมการดังกล่าวนับว่าเป็นองค์กรหลักที่สำคัญในการกำหนดมาตรการ และแนวทางของการดำเนินนโยบายในด้านนี้

คณะกรรมการฯ ดังกล่าวมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

- 1) วางนโยบาย กำหนดมาตรฐาน และแนวทางแก้ไขปัญหา ในการจัดส่งคนงานไทยไปทำงานต่างประเทศ ตลอดจนติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน และประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- 2) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานตามความจำเป็น
- 3) ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการเฉพาะกิจฯ ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาวางมาตรฐานด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) คณะอนุกรรมการพิจารณาการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา กำหนดมาตรการในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนและคนงานทั่วไปได้ทราบถึงความต้องการแรงงานในต่างประเทศ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสำนักงานจัดหางานเอกชน สภาพการณ์ภายในประเทศที่ต้องการคนไทยไปทำงาน โดยมุ่งที่จะป้องกันการหลอกลวงคนงาน และเพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะไปทำงานได้คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อชื่อเสียงของคนไทยและประเทศไทย
- 2) คณะอนุกรรมการพิจารณาจัดตั้งกองทุนสวัสดิการคนงาน มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณา กำหนดมาตรการในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการคนงาน เพื่อช่วยเหลือคนงานที่ได้รับบาดเจ็บ พิการ ตกทุกข์ได้ยากหรือประสบเคราะห์กรรมในต่างประเทศ โดยมุ่งที่จะให้

เกิดความเป็นธรรมทั้งฝ่ายผู้จัดส่ง และคนงาน รวมถึงการบริหารกองทุนดังกล่าวให้มีความ สะดวกรวดเร็ว และเป็นระเบียบเรียบร้อย

3) คณะกรรมการพิจารณาการส่งเงินกลับประเทศไทย มีอำนาจหน้าที่ ในการพิจารณากำหนดมาตรการในการให้คนงานไทยที่ทำงานในต่างประเทศ ให้ส่งเงิน รายได้กลับประเทศได้โดยสะดวก รวดเร็ว และปลอดภัย รวมถึงการหามาตรการในการ ประสานประโยชน์ดังกล่าวกับธนาคารในประเทศที่คนงานไทยไปทำงานให้ได้ผลอย่างเต็มที่

4) คณะกรรมการพิจารณาส่งเสริมผู้รับเหมา มีอำนาจหน้าที่ในการ พิจารณา กำหนดมาตรการในการส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้รับเหมาไทยมีโอกาสไปทำงานใน ต่างประเทศ เพื่อให้คนงานไทยสามารถออกไปทำงานกับผู้รับเหมาให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ภายหลังการประชุมคณะกรรมการเฉพาะกิจเกี่ยวกับการจัดส่งคนงานไทยไปทำงาน ต่างประเทศ คณะกรรมการ ฯ ก็ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมคนงานไทยออกไป ทำงานในต่างประเทศ ซึ่งมาตรการเหล่านี้ได้รับการบรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ดังได้กล่าวมาแล้วในข้างต้น นอกจากนี้ยังได้จัดให้มีการประชุมเพื่อ พิจารณาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและหาวิธีการแก้ไข เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ

1.2.4. การจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมแรงงานไทยไปต่างประเทศ

ต่อมาได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ 159/2525 ลงวันที่ 15 พฤศจิกายน 2525 ยกเลิก "คณะกรรมการเฉพาะกิจการจัดส่งคนงานไทยไปทำงานในต่าง ประเทศ" และให้มีคำสั่งที่ 160/2525 ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2525 แต่งตั้ง "คณะกรรมการส่งเสริมแรงงานไทยไปต่างประเทศ"* ขึ้นทำหน้าที่แทน โดยให้คณะกรรมการ

* องค์ประกอบของคณะกรรมการ ฯ โปรดดูในภาคผนวกหน้า 119.

มีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

- 1) ประสานงานและให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ
- 2) แก้ไขปัญหา และข้อขัดข้องของการประสานงานระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดส่งคนงานไทยไปต่างประเทศ
- 3) ทบทวนมาตรการและหลักเกณฑ์ในการอนุญาตให้เอกชนจัดส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ
- 4) พิจารณาโอกาสและความเป็นไปได้ในการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่คนงานไทย ซึ่งจะเดินทางไปทำงานต่างประเทศ
- 5) ติดตามประเมินผลดำเนินงานการบริหารแรงงานไทยในต่างประเทศ
- 6) แต่งตั้งคณะกรรมการ และคณะทำงานเพื่อช่วยคณะกรรมการปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น

ในสมัยรัฐบาลของพลเอกเปรม ยังได้มีการปรับโครงสร้างของคณะกรรมการส่งเสริมแรงงานไทยไปต่างประเทศ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีก 2 ครั้ง

ครั้งแรกคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2529 โดยกำหนดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิสองท่าน โดยไม่ระบุชื่อเพื่อสะดวกต่อการเปลี่ยนแปลง และเพิ่มกรรมการจากผู้แทนผู้จัดหางานภาคเอกชน 2 ท่าน และผู้แทนสมาคมอุตสาหกรรมก่อสร้างไทย

ครั้งที่สอง คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ.2531 ให้เพิ่มผู้ทรงคุณวุฒิอีก 1 ท่าน เป็น 3 ท่าน และเพิ่มกรรมการจากผู้แทนสมาคมธนาคารไทย ที่

ปรีชาภุมมาภยกระทรวงมหาดไทย หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมและพัฒนา สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ

เนื่องจากการส่งเสริมการมีงานทำและการสนับสนุนให้คนงานไทยไปทำงานในต่างประเทศยังคงเป็นนโยบายสำคัญของรัฐตลอดมา ดังนั้น "คณะกรรมการส่งเสริมแรงงานไทยไปต่างประเทศ" จึงได้รับการยืนยันให้คงอยู่ปฏิบัติหน้าที่สืบต่อมา แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลก็ตาม และยังคงได้มีการขอปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน ซึ่งได้รับการอนุมัติเมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2535*

1.2.5. การจัดตั้งศูนย์บริการส่งคนงานเบ็ดเสร็จ (One Stop Service Center)

การจัดตั้งศูนย์บริการส่งคนงานเบ็ดเสร็จมีจุดมุ่งหมาย เพื่อลดขั้นตอนในการจัดส่งคนงานไทยไปต่างประเทศ โดยเอกชนที่ต้องการจัดส่งคนงานไปต่างประเทศ สามารถนำหลักฐานต่าง ๆ มายื่นที่ศูนย์ฯ จากนั้นศูนย์ฯจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานโดยตรงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังให้มีบทบาทครอบคลุมไปถึงแรงงานที่ไม่ผ่านสำนักจัดหางาน เอกชน การจัดหาตลาดแรงงานในต่างประเทศ การควบคุมไม่ให้เกิดปัญหาคนงานถูกหลอกลวง และการฝึกอบรมคนงานให้มีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น โดยที่ศูนย์บริการส่งคนงานเบ็ดเสร็จนี้จะขึ้นตรงต่อสำนักบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ กรมแรงงาน

* โปรดดูรายละเอียดของการขอปรับปรุงโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการส่งเสริมแรงงานไทยไปต่างประเทศ ในภาคผนวก, หน้า 121-122.

1.2.6. การจัดตั้งสำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศเพิ่มเติม และการขยาย
อัตรากำลังคนในสำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศ

ได้มีการจัดตั้งสำนักงานแรงงานไทยในประเทศซาอุดีอาระเบีย เพื่อดูแลคนงานไทยใน 7 ประเทศคือ ซาอุดีอาระเบีย บาห์เรน กาตาร์ โอมาน เยเมน และสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จัดตั้งสำนักงานแรงงานในประเทศอิรัก เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือคนงานไทยใน 4 ประเทศคือ อิรัก จอร์แดน เลบานอน และไซปรัส ให้จัดตั้งสำนักงานแรงงานประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองเจดดาห์ ประเทศซาอุดีอาระเบีย เพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือคนงานไทยในเมืองเจดดาห์ และเขตตะวันตกของประเทศซาอุดีอาระเบีย ต่อมา คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้จัดตั้งสำนักงานแรงงานไทยในประเทศคูเวต เพื่อดูแลคนงานไทยที่ทำงานอยู่ในประเทศคูเวต และประเทศใกล้เคียงอีก 3 ประเทศ คือ ซีเรีย อัลจีเรีย และอิหร่าน และได้ตั้งหน่วยแรงงานขึ้นในสถานทูตไทย ณ สิงคโปร์ เพื่อดูแลแรงงานไทยในประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย ในปีพ.ศ.2528 (กระทรวงมหาดไทย, คณะกรรมการรวบรวมประวัติกรมแรงงาน 2533: 41) ต่อมาได้มีการจัดตั้งหน่วยงานแรงงานไทยในสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไน เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือคนงานไทยที่ทำงานอยู่ในประเทศบรูไน ในปี พ.ศ.2531 และจัดตั้งหน่วยงานแรงงานไทยในสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงเอเธนส์ ประเทศกรีซ เพื่อให้การดูแลช่วยเหลือคนงานไทยที่ทำงานอยู่ในประเทศกรีซ และลิเบีย จัดตั้งหน่วยแรงงานไทย ขึ้นในสถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองฮ่งกง ส่วนที่ 2 เพื่อให้การดูแลและช่วยเหลือแรงงานไทยที่ทำงานอยู่ในประเทศจีน (ไต้หวัน) ฮ่งกง มาเก๊า และหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ในปี พ.ศ.2532 และเพิ่มอัตรากำลังคนในสำนักงานแรงงานไทยในประเทศซาอุดีอาระเบีย และสำนักงานแรงงานไทยในประเทศอิรัก (กระทรวงมหาดไทย, คณะกรรมการรวบรวมประวัติกรมแรงงาน 2533: 44)

1.2.7. การตั้งจุดรวบรวมข้อมูล และให้ความช่วยเหลือแรงงานไทยที่ทำ
อากาศยานคอนเมือง และด่านสะเดา จังหวัดสงขลา

เพื่อให้จุดรวบรวมข้อมูลและให้ความช่วยเหลือแรงงานไทยเหล่านี้ให้

การอำนวยความสะดวก และการติดตามให้ความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากมีแรงงานไทยจำนวนมากถูกหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศผ่านทางชายแดนภาคใต้โดยถือหนังสือเดินทางระบอบาชีพลูกจ้างหรือมีหนังสือผ่านแดน เนื่องจากประเทศไทยและมาเลเซียต่างก็เป็นประเทศในกลุ่ม "สมาคมอาเซียน" ซึ่งมีข้อตกลงในการเดินทางเข้าประเทศว่าไม่ต้องดำเนินการขออนุมัติวีซ่า สามารถใช้หนังสือผ่านแดนได้ ดังนั้นการเดินทางเข้าไปในประเทศมาเลเซียจึงเป็นเรื่องที่ทำได้ง่าย

1.2.8. การกำหนดให้กรมแรงงานวางแผนการฝึกอบรมคนงานไทย

คณะรัฐมนตรีฝ่ายเศรษฐกิจได้มีมติให้กรมแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนดำเนินการฝึกอบรมทั้งในหลักสูตรระยะสั้นโดยใช้ระยะเวลาประมาณ 3-5 เดือน และการฝึกอบรมในระดับอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในต่างประเทศ

1.2.9. การให้เสรีภาพแก่เอกชนในการบุกเบิก และขยายตลาดแรงงานไทยในต่างประเทศ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อต้นปี พ.ศ. 2527 ให้ยกเลิกการจำกัดจำนวนสำนักงานจัดหางานเอกชน และปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการอนุญาตจัดส่งแรงงานไปต่างประเทศ เพื่อให้เอกชนได้เข้ามามีบทบาทในการบุกเบิกขยายตลาดแรงงานร่วมกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และคาดว่ามาตรการดังกล่าวจะช่วยลดการตั้งสำนักงานจัดหางานเถื่อนได้อีกทางหนึ่งด้วย

1.2.10. การพิจารณาแก้ไขพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2511 (สยามจดหมายเหตุ 8-14 กรกฎาคม 2527: 768)

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 10 มกราคม 2527 ให้นายมีชัย ฤชุพันธุ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี รับไปพิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติจัดหางาน

และคุ้มครองคนหางาน โดยมีหลักการในการแก้ไขว่า ให้มีการส่งเสริม ตลอดจนอำนวยความสะดวก และอำนวยความสะดวกให้แก่คนหางาน ที่ไปทำงานในต่างประเทศ นายมีชัย ได้เสนอร่างดังกล่าว โดยมีเหตุผล และสาระสำคัญพอสรุปได้คือ ด้วยเหตุที่ได้มีผู้ประกอบการธุรกิจจัดหางานโดยส่งคนหางานไปทำงานในต่างประเทศเป็นจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาทางนาระการ เช่น การโฆษณาหลอกลวงคนหางานให้ไปสมัครงานโดยไม่มีงานให้ทำ เรียกค่าบริการและค่าใช้จ่ายเกินสมควร คนหางานที่เดินทางไปต่างประเทศแล้ว ไม่ได้งานตามที่ตกลงกันไว้ นายจ้างไม่ปฏิบัติตามสัญญาจ้าง คนงานหญิงถูกนายจ้างล่วงละเมิดข่มขืน ถูกทอดทิ้งในต่างประเทศได้รับความทุกข์ยาก ซึ่งคนงานที่มีปัญหาเหล่านี้มักจะหลบหนีไปอยู่ที่สำนักงานแรงงานไทย หรือสถานทูตไทย ส่วนผู้จัดหางานส่วนมากก็อ้างว่า ไม่มีเงินช่วยเหลือคนหางานดังกล่าว และจะเรียกเงินจากผู้ค้าประกันคนหางานในการขอหนังสือเดินทางก็ทำได้ยากเพราะติดตามหาตัวผู้ค้าประกันไม่ได้ นอกจากนี้คนงานบางรายได้ไปกระทำความผิดทางอาญาในต่างประเทศ ทำให้ทางราชการต้องเข้าไปช่วยเหลือ และตกเป็นภาระหนักของงบประมาณของประเทศเนื่องจากมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติ พ.ศ. 2511 ไม่สามารถให้การคุ้มครองคนหางานในต่างประเทศได้ ในการนี้จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวโดยรีบด่วน โดยกำหนดมาตรการควบคุมการจัดหางานให้รัดกุมยิ่งขึ้น แยกการควบคุมการจัดหางานให้คนหางานไปทำงานในต่างประเทศ เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก และจัดให้มีกองทุนสำหรับช่วยเหลือคนงานไทยในต่างประเทศขึ้นโดยเฉพาะ รวมทั้งปรับปรุงค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบกับร่างพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน ดังกล่าว และได้ออกมาบังคับใช้เป็นกฎหมายเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2528 เรียกว่าพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528*

มาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศของคนงานไทย ซึ่งได้กำหนดขึ้นในสมัยรัฐบาลของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ตามที่กล่าวมาข้างต้นนั้น

* รายละเอียดของพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528

มีผลให้การไปทำงานในต่างประเทศของคนงานไทยขยายตัวขึ้นอย่างมาก โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2525 มีคนไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศโดยผ่านด่านตรวจของกรมแรงงานเป็นจำนวนถึง 108,911 คน เพิ่มขึ้นจากจำนวนคนไทยที่เดินทางไปทำงานในต่างประเทศในปี พ.ศ. 2524 ถึงร้อยละ 278.82 * และมีรายได้ที่คนงานไทยส่งกลับประเทศในปี พ.ศ. 2525 เป็นจำนวนเงิน 14,211,700 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2524 ร้อยละ 36.4** จึงเป็นการสร้างผลประโยชน์ให้กับประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงทั้งปัญหาการขาดดุลการค้า และดุลการชำระเงิน ปัญหาหนี้สินต่างประเทศ และอัตราการว่างงานในประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี และด้วยผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่คนงานไทยในต่างประเทศนำมาสู่ประเทศ ทำให้รัฐบาลในยุคต่อ ๆ มายังคงให้ความสำคัญกับการไปทำงานในต่างประเทศของคนไทย มาโดยตลอด แม้ว่ารัฐบาลในสมัยพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ จะไม่ได้กำหนดไว้เป็นนโยบายต่างประเทศก็ตาม แต่ได้มีมาตรการกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กรมแรงงาน และกระทรวงการต่างประเทศ พยายามหาทางขยายตลาดแรงงานของไทยในต่างประเทศ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยดำเนินการติดต่อหาข้อมูลที่ต้องการเกี่ยวกับตลาดแรงงานในต่างประเทศ ซึ่งจะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการฝึกอบรมให้กับคนงานไทย เพื่อให้มีความสามารถตามความต้องการของตลาด และสามารถคาดคะเนแนวโน้มของตลาดที่จะเปลี่ยนแปลงไป เพื่อสร้างโอกาสให้คนไทยไปทำงานในต่างประเทศได้มากยิ่งขึ้น (การบริหารแรงงานในประเทศไทย 2532: 68)

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินมาตรการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศของคนไทยในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม มีหน่วยงานราชการที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องและประสาน

* โปรดดูเพิ่มเติมจากตารางที่ 1 ในภาคผนวก, หน้า 116.

** โปรดดูเพิ่มเติมจากตารางที่ 2 ในภาคผนวก, หน้า 117.

งานกัน 3 หน่วยงาน คือ

1.3.1. กระทรวงการต่างประเทศ

บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในสมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ซึ่งมีพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศนั้นค่อนข้างจะมีความสำคัญในฐานะที่เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งดำเนินงานด้านการติดต่อ และมีปฏิสัมพันธ์กับนานาประเทศ เนื่องจาก พลเอกเปรม มีความไว้วางใจ และเชื่อถือความสามารถของพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา มาก จึงได้มอบหมายเรื่องการต่างประเทศให้อยู่ในการตัดสินใจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นเหตุให้บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศในยุคนั้นค่อนข้างจะเห็นได้เด่นชัด ทั้งในเรื่องของนโยบายด้านความมั่นคงของประเทศไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งบทบาทด้านนโยบายเศรษฐกิจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศก็ได้เริ่มขึ้นในสมัยนี้ สิ่งที่สามารถชี้ให้เห็นถึงฐานะอันเข้มแข็งของกระทรวงการต่างประเทศประการหนึ่งก็คือ มติคณะรัฐมนตรีที่อนุมัติตามข้อเสนอของพลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในฐานะประธานคณะกรรมการประสานงานหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศ (สยามจดหมายเหตุ 25-31 มกราคม 2528: 123) ที่ได้ดำเนินการวางแนวทางการประสานการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐในต่างประเทศไว้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดระบบงานให้มีความสอดคล้องและมีเอกภาพ และเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการที่มีคณะผู้แทนของหน่วยราชการไทยจำนวนมาก ได้ทำการเจรจาหรือข้อราชการกับต่างประเทศ ซึ่งการเจรจาดังกล่าวหลายกรณีไม่ได้มีการหารือหรือประสานระหว่างหน่วยราชการด้วยกัน รวมทั้งกระทรวงการต่างประเทศด้วย ทำให้การดำเนินนโยบายกับประเทศต่าง ๆ ขาดความต่อเนื่อง ไม่เป็นเอกภาพ อาจซ้ำซ้อนและขัดแย้งกันได้ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงขอให้มติดังกล่าวกำหนดให้คณะผู้แทนของหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐที่จะเดินทางไปต่างประเทศอย่างเป็นทางการ แจ้งให้กระทรวงการต่างประเทศทราบเป็นการล่วงหน้าเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การไปเยือน และเมื่อเดินทางกลับมายังประเทศไทยแล้วให้แจ้งผลการเจรจาข้อตกลงต่าง ๆ ให้กระทรวงการต่างประเทศทราบด้วย เพื่อเป็นการประสานงานในฐานะที่กระทรวงการต่างประเทศเป็นหน่วยงานหลักในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ จากการใช้

คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วยกับมติดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงการยอมรับความสำคัญของกระทรวง การต่างประเทศ

หน่วยงานของกระทรวงการต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ อาจแบ่ง ออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) หน่วยงานที่ตั้งอยู่ภายในประเทศ ซึ่งมีหลายหน่วยงาน เช่น กรมเศรษฐกิจ กรมองค์การระหว่างประเทศ สำนักเลขาธิการอาเซียนแห่งประเทศไทย ซึ่งจะทำหน้าที่ เป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับการค้าและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การให้ความร่วมมือทาง เศรษฐกิจกับประเทศต่าง ๆ รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้ก็มีฝ่ายงานคุ้มครอง และดูแลผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศ ทาหน้าที่ให้ความช่วยเหลือคนไทยใน ต่างประเทศ และประสานงานกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2) หน่วยงานที่ตั้งอยู่นอกประเทศ ได้แก่สถานเอกอัครราชทูต และสถาน กงสุลไทยในต่างประเทศ ซึ่งทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลทางเศรษฐกิจ และการตลาดใน ประเทศที่ตนอยู่เพื่อให้กระทรวงการต่างประเทศสามารถตัดสินใจได้ถูกต้อง หน้าที่สำคัญอีก ประการหนึ่ง คือ การอำนวยความสะดวก และให้ความคุ้มครองคนไทยที่ไปประกอบธุรกิจ หรือทำงานในต่างประเทศ

ดังนั้น เมื่อรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการไปทำงานในต่างประเทศของคนไทย กระทรวงการต่างประเทศจึงได้มอบหมายหน้าที่ให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทย ในประเทศต่าง ๆ ทำหน้าที่ในการติดตามข่าวสารข้อมูล ภาวะการตลาด แผนการพัฒนา ประเทศ และพยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ เพื่อการรักษาตลาด ขยายตลาด และแสวงหาตลาดใหม่ ๆ ให้กับแรงงานไทย พร้อมกับการให้ความช่วยเหลือ คุ้มครองดูแลคนงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ บทบาทของกระทรวงการต่างประเทศ ในด้านนี้ได้รับการกล่าวขานโดยพลเอกเปรม ซึ่งเป็นประธานในการประชุมร่วมระหว่าง รัฐมนตรีเศรษฐกิจกับทูตไทยประจำภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก 21 ประเทศ และกงสุลใหญ่ประจำ ลอนดอน ที่ทำเนียบรัฐบาล เมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม 2526 ว่านโยบายของรัฐบาลคือการมุ่ง

แก้ปัญหาความยากจนในชนบท การกินคืออยู่ดีของประชาชน และแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น
 ต่อเนื่องจากความยากจน และได้มอบหมายให้ทูตรับไปปฏิบัติใน 4 ประการคือ 1) การค้า
 ระหว่างประเทศ 2) ด้านการลงทุน 3) ชักชวนต่างชาติมาท่องเที่ยวในประเทศไทย
 4) เกี่ยวกับความช่วยเหลือคนงานไทยในตะวันออกกลาง (สยามจดหมายเหตุ 1-7
 กรกฎาคม 2526: 746) ซึ่งในการดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศจะมีฝ่ายงาน
 คຸ້ມຄອງและดูแลผลประโยชน์คนไทยในต่างประเทศ ซึ่งเป็นฝ่ายหนึ่งในกองจัดทำหนังสือ
 เดินทาง ขึ้นอยู่กับสำนักปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เป็นผู้นำที่ประสานงานระหว่าง
 หน่วยงานราชการต่าง ๆ และสถานทูตไทยในต่างประเทศ นอกจากนี้หน้าที่โดยทั่ว ๆ ไปของ
 ฝ่ายงานคຸ້ມຄອງ ได้แก่ การต่ออายุหนังสือเดินทางให้กับคนไทยในกรณีที่หนังสือเดินทางหมด
 อายุในต่างประเทศ การสืบหาคนไทยในต่างประเทศในกรณีที่มีผู้มาร้องทุกข์ การอำนวยความสะดวกในการส่งศพกลับประเทศในกรณีที่มีการเสียชีวิตขณะที่อยู่ในต่างประเทศ การ
 ช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศ ฯลฯ ดังนั้นฝ่ายงานคຸ້ມຄອງ ๆ จึงได้ทำ
 หน้าที่ดูแลและคຸ້ມຄອງผลประโยชน์ของคนไทยในต่างประเทศมาเป็นเวลานานแล้ว แต่
 เมื่อมีคนงานไทยเข้าไปทำงานในต่างประเทศเป็นจำนวนมาก และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ
 ตามมาเช่น การหลอกลวงคนงาน การลักลอบเข้าไปทำงานโดยผิดกฎหมาย ฯลฯ ทำให้
 ขอบข่ายของงานที่กว้างขวาง และมีปริมาณงานมากยิ่งขึ้น จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ใน
 ฝ่ายคຸ້ມຄອງ ๆ และการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งอื่น ๆ พอจะแยกปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนงานไทย
 ที่ไปทำงานในต่างประเทศ เฉพาะในกรณีที่เดินทางไปอยู่ในต่างประเทศแล้ว ได้ดังนี้
 (ชาติ สกลวานิชย์, สัมภาษณ์)

1) การตกทุกข์ได้ยากในต่างประเทศของคนงาน ตามที่ปรากฏบนหน้าหนังสือ
 พิมพ์บ่อย ๆ เนื่องจากถูกหลอกลวง เช่น "คนงานถูกหลอกลวง" ในต่างประเทศไม่สามารถ
 หาเงินกลับประเทศได้ สาเหตุที่เกิดขึ้นก็เช่น การที่สำนักงานจัดหางานส่งคนงาน
 ไปโดยไม่มีตำแหน่งงาน แต่ต้องการค่านายหน้าจากคนงานโดยไม่ได้มีการขอตำแหน่งจาก
 นายจ้าง นอกจากนี้ สำนักงานบางแห่งได้ปลอมวีซ่าให้กับคนงานเพื่อให้สามารถเดินทาง
 เข้าประเทศที่จะส่งเข้าไปทำงานได้ โดยลูกจ้างไม่ทราบข้อเท็จจริง แต่เมื่อถูกตรวจพบ
 โดยเจ้าหน้าที่ของประเทศนั้น ลูกจ้างจะต้องถูกดำเนินคดีตามกฎหมายและต้องถูกส่งตัวกลับ
 ประเทศไทย

- 2) การทอดทิ้งไม่ดูแลคนงานของสำนักงานจัดหางานหลังจากที่ได้ทำการจัดส่งไปแล้ว ว่าได้รับสิทธิประโยชน์ตามข้อตกลงหรือไม่ มีความเป็นอยู่อย่างไร และเมื่อเกิดเรื่องเดือดร้อน เช่น เจ็บป่วย หรือตายก็ไม่ได้สนใจที่จะติดตามทางถามเพื่อให้คนงานไทยได้รับสิทธิ และประโยชน์ตามข้อตกลงและกฎหมาย
- 3) การที่สำนักงานจัดหางานจัดส่งคนงานไทยที่ไม่มีคุณสมบัติตามที่ตกลงกับนายจ้าง ทำให้นายจ้างไม่ทำการจ้าง หรือส่งคนงานไปมากกว่าตำแหน่งงานที่ได้รับ เนื่องจากต้องการค่านายหน้า ทำให้คนงานตกค้างอยู่ที่สนามบินในต่างประเทศ ซึ่งการจัดส่งดังกล่าว นายจ้างจะไม่รับผิดชอบ คนงานต้องออกค่าเดินทางกลับประเทศเอง
- 4) การที่คนงานประพฤติดังกฎหมาย อันเนื่องมาจากความแตกต่างทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น การดื่มสุรา การเล่นการพนัน เสพยาเสพติด รวมทั้งการดื่มสุราเถื่อนเพื่อจำหน่าย และบริโภค รวมทั้งการมีไว้ซึ่งสุรา หรือของมีค่า ซึ่งเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และมีโทษร้ายแรงมาก
- 5) การปล้นหรือทำร้ายประชาชนของประเทศนั้น เช่น กรณีคนงานไทยในประเทศคูเวตถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยการแขวนคอ 4 คน
- 6) การก่อการทะเลาะวิวาทระหว่างคนงานไทยด้วยกันเอง หรือกับคนงานชาติอื่น
- 7) การใช้กำลังในการเจรจาท่องกับนายจ้าง บางครั้งมีการนัดหยุดงานหรือผลงานโดยไม่ได้มีการเจรจาก่อน ซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายอาจเป็นเหตุให้ถูกดำเนินคดี หรือส่งตัวกลับประเทศได้
- 8) การหยุดงานโดยไม่มีเหตุผล และไม่แจ้งให้หัวหน้างานทราบ หรือพยายามหลีกเลี่ยงการทำงานด้วยประการต่าง ๆ
- 9) การพยายามสร้างสถานการณ์เลวร้ายให้กับตนเอง เพื่อให้ นายจ้างส่งตัวกลับประเทศ
- 10) คนงานไม่ตั้งใจทำงาน พยายามหนีกลับ หรือหนีไปอยู่กับนายจ้างอื่น หรือกลับประเทศก่อนหมดสัญญา
- 11) ปัญหาการส่งเงินกลับประเทศไทย บางครั้งคนงานไทยไม่สามารถส่งเงินกลับประเทศได้ และในการส่งเงินแต่ละครั้งต้องเสียค่าบริการในอัตราสูง หรือเมื่อส่งผ่านสำนักงานจัดหางานก็ถูกโกง และบางครั้งบริษัทรับแลกเงินต่างชาติไม่ยอมส่งเงินมาให้

ธนาคารในประเทศไทยตามข้อตกลง คนงานที่ไปซื้อตั๋วแลกเงินไว้จึงไม่ได้รับเงิน

12) ปัญหาแรงงานหญิง ซึ่งทั้งกรมแรงงาน และกระทรวงการต่างประเทศ ไม่เห็นชอบให้มีการจัดส่ง เนื่องจากความไม่ปลอดภัย เช่น ปัญหาการถูกลวนลาม และข่มขืน จากนายจ้าง บางส่วนมีวัตถุประสงค์ที่จะประกอบอาชีพลักลอบค้าประเวณี แต่อาศัยตำแหน่งงานอื่นบังหน้า ทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงของประเทศ คนงานหญิงบางส่วนไม่สามารถทนสภาพการทำงานได้ ในระหว่างไม่ครบสัญญาจ้าง จะหลบหนีนายจ้างไปอาศัยสถานทูตเป็นที่หลบภัย และพยายามหาทางกลับประเทศ ทำให้สถานทูตต้องรับภาระในการดูแล และส่งตัวกลับประเทศ

ในกรณีของปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ถ้ามีการร้องทุกข์ของคนงาน หรือญาติของคนงาน ฝ่ายคุ้มครองฯ ก็จะเข้าไปดูแลให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งกรณีการเกิดอุบัติเหตุ หรือเสียชีวิตระหว่างที่อยู่ในต่างประเทศ ฝ่ายคุ้มครองฯ ก็จะติดตามทางกามสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของคนงานเพื่อส่งให้ญาติของผู้เสียชีวิตต่อไป ฯลฯ

การดำเนินการของฝ่ายคุ้มครองฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานในต่างประเทศก็จะทำโดยการติดต่อประสานงานกับสถานทูตและสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ ให้เข้าไปช่วยเหลือดูแลคนไทยและคนงานไทยที่เดือดร้อน และในกรณีของคนงานไทยที่เกิดปัญหาขึ้นนั้น ถ้าเป็นประเทศที่ได้จัดตั้งให้มีสำนักงานแรงงานในต่างประเทศไปดำเนินการอยู่ เช่น ในกลุ่มประเทศตะวันออกกลาง ก็อาจจะติดต่อกับสำนักงานแรงงานฯ ให้เข้าไปดูข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณี รวมทั้งการเจรจากับนายจ้าง หรือคนงานไทยเพื่อแก้ไขปัญหาค แต่ในกรณีที่ต้องมีการเจรจากันในระดับระหว่างประเทศ หรือต้องมีการเจรจากับหน่วยงานราชการของต่างประเทศ จะต้องเป็นการดำเนินการในฐานะของสถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศนั้นเท่านั้น เนื่องจากเป็นตัวแทนที่ชอบธรรมของรัฐบาลไทยเช่น การเจรจาเกี่ยวกับกรณีคนงานไทยในคูเวตถูกตัดสินประหารชีวิต กรณีขออพยพคนงานที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกลับประเทศไทย รวมทั้งการขอภัยโทษให้คนงานไทย เช่น ในกรณีประเทศสิงคโปร์ รวมทั้งการวางแผนอพยพคนงานไทยที่ทำงานอยู่ในบริเวณที่มีภาวะสงคราม หรือความรุนแรง เช่น กรณีช่วยเหลืออพยพคนงานไทยจำนวน 49 คน ออกจากประเทศอิรัก หลังจากเกิดสงครามอิรัก-อิหร่าน ในเดือนตุลาคม พ.ศ.2523 เป็นต้น ส่วนหน่วยงาน

ราชการของไทยอื่น ๆ ที่ได้รับการจัดตั้งให้เข้าไปดำเนินงานในต่างประเทศ แม้ว่าจะถูกตั้ง
ขึ้นเพื่อให้มีหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลคนงานไทยโดยเฉพาะ ก็ถือว่าเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการ
อยู่ภายใต้สถานเอกอัครราชทูตไทยในประเทศนั้น ๆ (ไพศาล พฤติพร, สัมภาษณ์)

นอกจากหน่วยงานประจำของกระทรวงการต่างประเทศ ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการ
ส่งเสริมให้คนไทยไปทำงานในต่างประเทศแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ
พลอากาศเอกสิทธิ เสวตศิลา ก็ได้ให้ความสำคัญกับงานด้านนี้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การไปทำงานในประเทศแถบตะวันออกกลาง ดังจะเห็นได้จากการให้ปรับปรุงบริการออก
หนังสือเดินทาง เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ลดขั้นตอนที่ยุ่งยาก และได้สั่งการให้สถานทูต
สถานกงสุลไทยติดตามดูแลคนงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการหลอกลวงคนงาน
ไทย และในระหว่างวันที่ 27 มกราคม - 7 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2528 พลอากาศเอก สิทธิ
เสวตศิลา และคณะได้เดินทางไปเยือนประเทศซาอุดีอาระเบีย คูเวต และโอมาน อย่าง
เป็นทางการ และได้ไปเยี่ยมเยียนคนไทยในประเทศเหล่านั้น ทั้งยังได้ขอรับรองและเจรจากับ
รัฐบาลซาอุดีอาระเบียให้ปลดปล่อย นายสุรชัย จิวเจริญสกุล และนายวันชัย สุกีร์กิจ คนงาน
ไทย ซึ่งต้องคดีหมิ่นเกียรติประเทศซาอุดีอาระเบีย จนได้รับอิสรภาพ และเดินทางกลับ
ประเทศไทย นอกจากนี้ ยังได้เจรจากับรัฐบาลซาอุดีอาระเบียเพื่อขอให้ยกเลิกการมีใบ
รับรองความประพฤติของคนงานไทย* และให้ยอมรับเอกสารแอลซี ที่ออกให้โดยธนาคาร
พาณิชย์ของไทย จนเป็นผลสำเร็จเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ.2528 เพื่อให้บริษัทก่อสร้างของไทย
มีโอกาสแข่งขันประมูลงานได้มากขึ้น (ทรงฤทธิ์ รัตนดิลก ณ ภูเก็ต 2528: 106) ซึ่งจะมีผล
ให้คนงานไทยมีโอกาสไปทำงานในต่างประเทศได้มากขึ้น

* เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2525 ประเทศซาอุดีอาระเบีย ได้มีการเปลี่ยนแปลงกฎ
เกณฑ์การออกวีซ่าใหม่ นอกจากจะมีใบรับรองประวัติอาชญากรรม (police clearance
certificate หรือ PCC) แล้วจะต้องแสดงหลักฐานการได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร
จากกรมแรงงานด้วย

1.3.2. กรมแรงงาน

เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทย สำหรับการบริหารงาน จัดส่งคนงานไทยไปทำงานในต่างประเทศนั้น ดำเนินการโดยหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1) สำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ เนื่องจากในปี พ.ศ.2521 การเดินทางไปทำงานในต่างประเทศของคนงานไทยมีจำนวนมากขึ้น และก่อให้เกิดปัญหา ด้านการจัดหางานและการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ โดยเฉพาะปัญหาการหลอกลวง คนงานในรูปแบบต่าง ๆ กรมแรงงานจึงได้จัดตั้งกองทะเบียนจัดหางานและการทำงานใน ต่างประเทศขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกองเป็นการภายใน เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2521 และ ได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกองที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการ แผ่นดินของกรมแรงงาน และเปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานบริหารแรงงานไทยไปต่างประเทศ เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2525 (การบริหารแรงงานในประเทศไทย 2526: 72) เพื่อรับผิดชอบ ในการบังคับใช้กฎหมายจัดหางานในส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุมสำนักงานจัดหางานเอกชน โดย ทำการพิจารณาข้อจัดตั้ง จัดทะเบียน และจัดทำใบอนุญาตจัดตั้งสำนักงานจัดหางานเอกชน และรับข้อร้องทุกข์เกี่ยวกับการดำเนินการของสำนักงานจัดหางานเอกชนที่ได้รับอนุญาต ตรวจสอบการดำเนินการของสำนักงานจัดหางานเอกชน ประสานงานกับหน่วยราชการที่ เกี่ยวข้องในการให้ความคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศทั้งในด้านค่าจ้างและสวัสดิการ เงินค่าทดแทน และปัญหาลอยแพคนงาน นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่ในการหาตำแหน่งงานใน จากทั้งรัฐบาลและเอกชนในต่างประเทศ รับคำขอและพิจารณาอนุญาตให้นายจ้างนำคนงาน ไทยไปทำงานในต่างประเทศ ตรวจสอบสัญญาจ้าง คำขอตำแหน่งงาน ค่าจ้าง และ เงื่อนไขการทำงานของนายจ้างต่างประเทศ คัดเลือกผู้สมัครไปทำงานต่างประเทศที่ผ่าน กรมแรงงาน ให้การอบรมคนงานที่จะไปทำงานในต่างประเทศ ทั้งที่ไปกับสำนักงานจัดหา งานเอกชน และที่กรมแรงงานจัดส่งโดยตรง ทำสัญญาจ้างงานระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างที่ กรมแรงงานเป็นผู้ดำเนินการจัดส่ง และควบคุมการทำสัญญาระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างที่ ดำเนินจัดส่งโดยสำนักงานจัดหางานเอกชน

2) สำนักงานแรงงานในต่างประเทศ เนื่องจากมีคนงานไทยไปทำงานใน

ต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในประเทศตะวันออกกลาง กรมแรงงานจึงได้จัดตั้งสำนักงานแรงงานในต่างประเทศขึ้นในปี พ.ศ. 2522 ที่ประเทศซาอุดีอาระเบียเป็นแห่งแรก (การบริหารแรงงานในประเทศไทย 2526: 72) เพื่อรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านแรงงานกับต่างประเทศ ส่งเสริมให้มีการจ้างคนงานไทยไปทำงานในต่างประเทศ ให้คำปรึกษาแนะนำ ดูแลให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกและให้ความคุ้มครองแก่คนงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ รวมทั้งการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับด้านแรงงานให้ผู้สนใจทราบ และต่อมาได้ตั้งสำนักงานแรงงานในต่างประเทศขึ้นอีก 5 แห่ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากสำหรับการจัดตั้งสำนักงานแรงงานในต่างประเทศ ทำให้ยังไม่สามารถจัดตั้งสำนักงาน ๗ ได้ในทุกประเทศที่มีคนไทยไปทำงานอยู่ และจำนวนเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ๗ แต่ละแห่งก็มีจำนวนเพียง 2-3 คนเท่านั้น ซึ่งการดำเนินงานของสำนักงานแรงงานในต่างประเทศจะอยู่ภายใต้การดูแลของสถานเอกอัครราชทูตไทย ในประเทศนั้น ๆ แม้ว่าจะมีสังกัดอยู่กับกรมแรงงาน กระทรวงมหาดไทย ก็ตาม

1.3.3. กรมตำรวจ

กรมตำรวจทำหน้าที่ร่วมกับกรมแรงงานในการตรวจจับผู้ฝ่าฝืน

พระราชบัญญัติจัดหางาน และคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 โดยกระทรวงมหาดไทยได้มีหนังสือแจ้ง มติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับความผิดตามพระราชบัญญัติ ๗ ดังกล่าว ให้ส่งฟ้องศาลทุกเรื่อง เพื่อให้ศาลพิจารณาคัดส่งลงโทษผู้กระทำความผิดในอัตราสูง เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรี หน้าที่อีกประการหนึ่ง คือการตรวจสอบประวัติคนงาน เพื่อทำหนังสือเดินทางและวีซ่า ตรวจประวัติอาชญากรรม เพื่อออกใบรับรองประวัติประกอบการขอวีซ่าเข้าทำงานในประเทศลิเบีย ซาอุดีอาระเบีย บรูไน และประเทศอื่น ๆ ที่ต้องการ นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่กองตรวจคนเข้าเมืองทำการตรวจสอบผู้ที่เดินทางไปทำงานต่างประเทศ ณ ท่าอากาศยานดอนเมืองด้วย

แผนผังการประสานงานกับหน่วยราชการของฝ่ายงานคุ้มครองและดูแลผลประโยชน์ของแรงงานไทยในต่างประเทศ

